

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Disputationvm De Censuris In Commvni,
Excommunicatione, Svspensione, & Interdicto, itemque
de Irregularitate, Tomvs Qvintvs**

Suárez, Francisco

Mogvntiæ, Anno Domini M. DC. XVII.

1 Quales sint censuræ Bullæ Cœnæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94035](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94035)

prehendi videantur, non tamen re ipsa per legem
intenta, seu que intendi debuit. Hinc si per edictum
præcipiatur, vt qui habet talem scripturam, eâ pro-
dat, qui habet eius transumptum, non vero scri-
pturâ authenticâ, nō tenetur illud prodere, quia nec
sunt eadem, neque in iudicio facit transumptum æ-
qualem fidem, vt est vulgare in iure, item si quis
præcipiatur reuelare qui talem rem accepit, & mihi
constat per hunc accepisse, non tamen teneri ad re-
stituendam ipsam: quia non omnino iniuste, sed ad
recompensandum aliud debitum illam accepit, ille
non tenetur reuelare: quia reuera non scit quod in-
tenditur, vel intendi debet, scilicet iniustam acce-
ptionem, & ad restituendum obnoxiam. Eridem
est, si nouit alium quidem esse debitorem, seu rem
accepisse, nunc autem propter impotentiam excu-
sari à reddendo, etiam ipse excusabitur à denunciân-
do, vel manifestando: quia iam cessat formalis ratio
præcepti in re, vt dicti auctores docent. Idem est si
nouerit rem talem fuisse alienam, iam vero esse ius-
te præscriptam, seu vscaptam iuxta generalem
doctrinam de restitutione, & dominio, & videri
posse quæ Couarruuias tractat in reg. Possessor, §.
2. Nauarr. in Summ. cap. 17. numero 114. Qui ex parte
dissentire videtur, sed sine sufficienti fundamen-
to. Videri etiam potest Soto libro 4. de iustit. q. 5. ar.
4. & lib. 5. q. 3. art. 1. & 3. & Petrus Nauar. li. 3. de Rest.
cap. 1.

Ultimo est circa hæc edicta animaduertendum,
solere ferri sub certo numero dierum, ita vt intra
sex dies v.g. reueletur, quod præcipitur, sub excom-
municatione ipso facto incurrenda: qui numerari
debent ab eadem die, & hora, qua edictum profer-
tur, neque incurritur excommunicatio, donec tot
dies naturales integre compleantur: quia ille termi-
nus positus est vt in eo liceret differre executionem,
& consulere, & expendere quid & quo modo agere
oporteat. Vnde quamdiu ille terminus elapsus non
est, non potest talis persona vere dici contumax. At
vero elapso termino, & nulla interueniente iusta ex-
cusatione, statim incurritur excommunicatio: sup-
ponimus enim & fuisse hac intentione latam, vt ip-
so facto incurreretur, & modo iusto, vel saltem
sufficiente ad valorem eius, id est, cum debita præ-
monitione, & cum illa clausula iustificatiua, Si re-
grauatum senseris, intra talem terminum compareas, de
qua videri potest Nauarrus in c. Cum contingat, de
Rescriptis, & consil. 13. de Cler. excom. ministr. &
quæ de excommunicatione lata pro futuris culpis
notat Cauarr. in cap. Alma, p. 1. §. 10. nu. 4. & 5. & su-
pra etiam diximus tractando de censur. in commu.
Interrogabit autem aliquis, an, elapso illo termi-
no, cesset obligatio, vel semper teneatur aliquis
obedire edicto, nec possit absolui, donec illi satisfac-
iat. Respondeo, per se loquendo, & ex vi formæ ta-
lis præcepti obligationem durare, sicut præcedent.
sect. dixi de obligatione restituendi seu soluendi de-
bitum, quia ille terminus non est ad extinguendam
sed tantum ad differendam obligationem. Dico au-
tem, per se, &c. quia si intercedat ratio aliqua, ob
quam mandatum extingatur, aliud erit, vti man-
datis moriatur: nam, vt superius tractauimus, exco-
municatio ab homine per sententiam lata, illo
mortuo, extinguitur. Idemque est si amoueatur,
vel suspendatur ab officio: & si edictum in visitatio-
ne proferatur, solum censetur durare tempore
visitationis. Quamquam in hoc intentio præcipi-
entis, & vsus maxime attendendus est. Ex quo infer-
ri potest, si quis propter ignorantiam intra præfixum
terminum non respondeat, postea teneri ad com-
parendum, quando illi de mandato cōstiterit: quod
sine causa negauit Armilla verbo. Excommunicatio;
num. 34. Et ratio est, quia illa obligatio durat: ergo
quamuis ille propter ignorantiam excusatus fuerit,
postea obligabitur. Probabili tamen censetur illi non
Fr. Suarez tom. 5.

teneri ad comparandum statim ac edictum nouit,
sed infra terminum æqualem in edicto concessum:
quia non debet esse peioris conditionis. Et eadem
ratione, si quis propter impotentiam, vel alia incō-
moda excusatus fuit, ne responderet, ablato impe-
dimento tenebitur postea, si præceptum nondum
est extinctum: & illi non oportebit nouum termi-
num concedere, quia iam habuit scientiam, vt pos-
set toto illo tempore deliberare, vel consulere, si nē-
cessarium esset.

DISPUTATIO XXI.

B De excommunicationibus Papæ reservatis in Bulla
Cenæ Domini.

Ccedimus iam ad explican-
das in particulari excommu-
nicationes ipso iure latas: quas
in duas classes principales di-
stinguimus, scilicet in eas quæ Papæ reservatæ
sunt, & eas, quæ Episcopales dici solent.
Rursus priores subdividuntur in eas quæ
in Bulla Cenæ singulis annis feruntur, & eas
quæ iure Pontificio latæ sunt, præsertim iure
cōmuni: quibus, si fieri possit, adiungemus
eas, quæ nonnullis decretis extra commune
ius quæ motus proprii dicuntur, latæ sunt;
qui motus proprii nouissime editi sunt, &
collecti Romæ à tempore Gregorij VIII. vs-
que ad Sixtum V. ultra quos & posteriores
Pontificibus aliqui additi sunt. Ex eis verò
multi sunt in causis particularibus, vel ad
certas personas destinati, de quibus nihil di-
cere oportebit. Alij vero sunt leges perpe-
tux & pertinentes ad vniuersam Ecclesiam,
ex quibus, si non omnes, præcipuas tamen
excommunicationes ipso iure ferentes, an-
notabimus. In præsentī ergo disputatione
excommunicationes, quæ in Bulla Cenæ
Domini continentur, declaraturi sumus. Et
primum præambula quædam ad intelligen-
tiam totius Bullæ, & omnium sanctionum
eius præmittemus: Deinde singula capita
excommunicationum, & tandem ea quæ
post censuras in dicta Bulla adiiciuntur, de-
clarabimus.

SECTIO I.

Quales sint censura in Bulla Cenæ lata.

Vbiū non est de specie censuræ, quia
notum est in omnibus casibus illius
Bullæ præcipue ferri excommuni-
cationem maiorem, quamuis interdum
aliqua alia adiungatur, vt interdictū,
&c. quod præcipue fit, quando in communitatem
ferenda est censura, quia in illam non fertur exco-
municatio, vt suis locis annotauimus. Sed inquiri
potest de qualitate, & grauitate illius excommuni-
cationis. Et primo an censendæ sint à iure, vel ab ho-
mine: Olim enim censebantur esse tantum ab ho-
mine: quia non per modum statuti, sed per modum
cuiusdam sententiæ singulis annis proferuntur.
Vnde consequatur, mortuo Summo Pontifice,
Dd 3 totam

Verum ex-
communi-
cationis.
Bulla sint ab
homine, an
à iure.

totam illam legem, & omnes eius censuras expirare: quia hoc commune est omni sententiæ latæ ab homine. Ita docuit Soto distinctione 22. quæstione 2. articulo 3. Veruntamen à tempore Pij Quinti additur in prædicta Bulla hæc clausula *Volentes præsentibus nostris processibus, ac omnia, & quacunque his literis contenta, quousque alii huiusmodi processibus à nobis, aut à Romano Pontifice pro tempore existente fiant, aut publicentur, durare, suosque effectus omnino foris.* Iuxta quam clausulam censura hæc ex se perpetua est: in quo iam naturam statuti seu legis imitatur, nam ut vidimus, statutum differt à sententia generali, in perpetuitate præsertim in iis, quæ à Pontifice Summo feruntur: nam lata ab inferioribus alias habent differentias. Et ideo Nauarrus in Summ. capit. 27. numero 74. existimat has censuras iam dicendas esse latas à iure.

Nauarr.

Discrimen
inter censu-
ram latam
per Bullam
& per legem.

Aliqua tamen differentia interuenit semper inter hanc sententiam, etiam prout nunc fertur in Bulla Cœnæ, & legem; quod lex etiam si iterum atque iterum feratur circa eandem rem cum variis circumstantiis, non cessat, nisi per posteriorem reuocetur, aliqui ei contrarium statuunt: ac vero Bulla Cœnæ, statim ac subsequens publicatur, cessat ipso facto, etiam si non reuocetur, unde si quid in posteriori omittitur, simpliciter sublatum censetur etiam si id expresse non reuocetur, nec declaretur: hanc enim vim habent verba illa, *Quousque alii similes processibus &c.* In hoc ergo differt hæc censura ab ea quæ proprie dicitur à iure: & ideo singulis annis promulgatur per modum generalis sententiæ: in reliquis vero omnibus, quæ ad rem spectant, parum refert eam à iure, vel ab homine vocare, excepta quadam absolute ab aliqua censura in prædicta Bulla contenta, de qua infra videbimus. Certum tamen esse debet excommunicationes omnes in hac Bulla latas tales esse, ut ipso facto incurrantur. Propter dictam vero causam præsentem disputationem prosequimur, iuxta tenorem Bullæ latæ à S. D. N. Clemente octauo, anno 1595. nam in posterioribus nihil mutatum inuenimus, sicut Nauarr. in Summ. cap. 27. n. 54. cum prius alias exposuisset eam declarauit, quæ suo tempore ultimo loco fuerat à Gregorio XIII. promulgata.

Nauarr.

Per Bullas
contra Do-
mini non
multiplicantur
censuras
circa idem
crimen.

Imo nec per
alia iura la-
ta.

Ex hac doctrina colligitur, propter multiplicationem harum bullarum non multiplicari censuras circa idem crimen, quando quidem adueniente posteriore, priores omnes cessant. Imo addit Nauarrus citato loco, quod excommunicationes per alia iura latæ, in prædicta Bulla pro eiusdem criminibus repetite non multiplicantur, sed solum additur eis reservatio. Quod latius tradit idem Nauarrus cap. 11. a quorundam, de iudæis, notab. 11. in Glossa vltim. numero 4. & sequentibus, & præsertim numero 37. usque ad finem. Et est quidem satis pia, & probabilis sententia: nam si huiusmodi censuræ Bullæ à iure iudicentur, non est verisimile censuras latas diuersis in iuribus pro eadem causa, seu pro eadem prohibitione, seu in eadem specie, multiplicari numero, præsertim quando ab eodem legislatore feruntur. (Voco autem eundem legislatorem non in persona sed in dignitate, ut à Summo Pontifice) alias quot essent iura excommunicantia, v.g. hæreticos, tot illi excommunicationes incurrerent, & sic de aliis peccatis: quod tamen incredibile est, & præter communem sensum.

At vero, si excommunicationes Bullæ censentur ab homine, nonnulla potest esse maior dubitandi ratio. Veruntamen etiam illo modo censæ non multiplicari censuras, quia quoties homo profert sententiam excommunicationis in causa, in qua iure ipso lata est, non censetur nouam censuram ferre, sed eam quæ in iure continetur, declarare seu applicare, nisi aliud expresse in sententia declaret: quia poenæ sunt in mitiori sensu interpretandæ.

Quod maxime verum habet, quando & censura fertur ab homine per sententiam generalem, & ab eodem formaliter qui legem tulit: quæ omnia in præfenti concurrunt. Itaque, si pro eodem delicto fertur excommunicatio in Bulla, quæ in iure lata est, eandem esse credimus. Et ideo simul clausulam Bullæ, & iura quæ concordant, explicabimus. De reservatione vero, quæ additur in Bulla, postea dicemus.

SECTIO II.

Qui sint casus seu delicta, propter quæ fertur excommunicatio in Bulla Cœnæ.

Iginti sunt casus in prædicta Bulla à Sanctissimo Domino nostro Clemente octauo promulgata contenti: quos sigillatim exponere necesse est. Vitanda tamen prolixitatis causa non referam integras clausulas Bullæ, sed ea tantum verba notabo, quæ ad rem explicandam erunt necessaria. Et, ut recte Caietanus notauit in verbo *Excommunicatio*, in principio, duo præcipue sunt in his clausulis, & similibus iuribus consideranda, scilicet actio quæ sub excommunicatione prohibetur, & personæ ad quas extenditur talis censura.

Prima excommunicatio contra hæreticos.

Prima ergo excommunicatio Bullæ est contra hæreticos, ubi licet multi in specie nominentur nominibus ab auctoribus desumptis, scilicet Vsiite, Lutherani, &c. Tamen id solum factum est in designationem eorum hæreticorum, qui his temporibus alicubi durant: nam alioqui illa excommunicatio generalis est contra omnes hæreticos cuiuscunque sectæ, ut ibidem exponitur. Unde in antiqua Bulla Pauli III. aliter hæretici nominantur, ut refert & prosequitur Rebuff. illam Bullam exponens. Est autem hæc censura longe antiquior, quamquam de iure diuino proprie non sit, ut quidam existimant, sed de Ecclesiastico, ut latius traditur in 2.2. qu. 11. ex quo loco petendum est quid sit hæresis, & quam voluntatis pertinaciam requirat. Solum est hic breuiter notandum, quod licet peccatum hæresis tale sit, ut interius in mente perfecte consummatur, nihilominus hæc censura propter hæresim pure mentalem non contrahitur, quia, ut in principio diximus, nullus actus pure internus est materia censuræ: quia hæresis non est materia Ecclesiasticæ iurisdictionis, per quæ materia est censuræ. Et ideo etiam dixi tractando de sacramento penitentiae huiusmodi peccatum non esse reservatum in foro conscientie, quia non reservatur sine censura, intelligendum est autem de hæresi pure mentali: nam, si in actum exteriorem prodeat, etiam si occultissimus ille sit, satis est ad incurrendam censuram ut superiori loco declaratum est. Intelligo etiam de reservatione Papali, nam circa Episcopalem consulendus est usus.

Additur in prædicta clausula, hæc censura comprehendit omnes à Christiana fide Apostatas, qui licet in re non differant ab hæreticis, ut sumitur ex D. Thom. 2.2. quæst. 12. artic. 1. Nihilominus specialiter ibi nominantur ad maiorem claritatem, & quia non solent vulgo hæretici vocari, qui apostatantes à religione Christiana ad Mahometanam sectam, vel ad Iudaismum transeunt, quamquam re vera hæretici. Ut ergo declaretur, omnes hos incurrere dictam censuram, illa particula additur, Duo vero sunt obseruanda. Vnum est hoc esse intelligendum de Apostatis non solum exteriori opere, vel signo, sed etiam corde: nam sicut interior infidelitas sine exteriori signo non sufficit ad hanc censuram, ita neque externum signum sine interiori infidelitate. Quod